

بررسی اندیشه‌های تربیتی رابرت انیس و یورگن هابرماس: با تأکید بر پرورش تفکر نقاد

مرجان معصومی فرد^۱ و علی صفاری محمدآبادی^۲

^۱ استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور استان تهران، ایران.

^۲ دانشجوی دکتری تخصصی فلسفه تعلیم و تربیت، مرکز تحصیلات تکمیلی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

چکیده

تفکر انتقادی از جمله مباحث مهم و اساسی برای جوامع انسانی است که همواره مورد توجه صاحب‌نظران این عرصه بوده است. این پژوهش با هدف بررسی اندیشه‌های تربیتی رابرت انیس و یورگن هابرماس با تأکید بر پرورش تفکر نقاد انجام شد. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، پژوهشی کاربردی است و روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه اسناد، مدارک، مقالات و کتب در دسترس می‌باشد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش فیش‌برداری می‌باشد. نتایج حاصل از بررسی اندیشه‌های تربیتی انیس و هابرماس نشان داد که، تفکر نقاد در دیدگاه رابرت انیس، تفکر بازتابی معقولی است و برای پرورش این تفکر به فراگیران، باید به آن‌ها یاد داد که چگونه سؤال‌های مهمی بپرسند و به صورت دقیق در تحلیل مباحث تلاش کنند و به دنبال ارائه‌ی شواهدی محکم و معتبر برای پاسخ به سؤال خود باشند. یکی از اصول مهم در دیدگاه انیس، اصل ساده‌سازی، در تدریس و ارزیابی مفهوم تفکر انتقادی است. یورگن هابرماس در زمینه‌ی پرورش تفکر نقاد، دو نظریه تأمل بر خویشتن و کنش ارتباطی را مطرح کرده است و از نظر او گرایش‌هایی‌بخش موجب پیدایش علوم انتقادی مؤثر در پرورش تفکر انتقادی می‌شود. تأکید بر شهودهای درگیر در گفت‌وگوهای واقعی و تمرکززدایی، دو اصل مهمی است که برای پرورش تفکر نقاد در اندیشه‌های هابرماس، به چشم می‌خورد.

واژه‌های کلیدی: رابرت انیس، یورگن هابرماس، تفکر نقاد، تفکر انتقادی.